

Sayı: 34930642-610-134869
Konu: Soru Önergeleri(7/16604)

19/12/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bilecik Milletvekili Sayın Bahattin ŞEKER tarafından Bakanlığımıza tevcih edilen 7/16604 Esas Numaralı yazılı soru önergesine verilen cevabi yazımız Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca ilâşikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Fatma ŞAHİN
Bakan

EKLER :
Soru Önergesi Cevabı

Elvenil U. Çetinkaya
Aşıl İle A. Çetinkaya

23.12.2013

Ayşe YÜCEL
Sekreter

16

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

Adres : Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2177.Sokak No:10/A
Çankaya/ANKARA
Telefon : (312) 705 58 11
e-posta : sebahattin.bayrak@aile.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : S. BAYRAK İlçe Sosyal Hizmetler Müdürü
Fax : (312) 705 58 97
Elektronik Ağ: www.aile.gov.tr

SORU 1: TÜİK tarafından engelli vatandaşlarımızın belirlenmesine yönelik geniş kapsamlı araştırmalar, hangi periyodik aralıklarla yapılmaktadır? Son araştırma sonuçları nelerdir?

CEVAP 1: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı ve (Mülga) Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından ilk defa 2002 yılında engelli bireylerin yaygınlığının tespit edilmesine yönelik bir araştırma yapılmıştır. Ayrıca 2011 yılında TÜİK Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen “Nüfus ve Konut Araştırması”nda engelli bireylerin tespitine yönelik 6 engellilik durumu ile ilgili sorgulama yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre Türkiye genelinde, en az bir fonksiyonda güçlük çeken kişi sayısı (süreğen hastalıklar hariç) 4.882.841’dir. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Yürümede, Merdiven Çıkma/ İnmede Zorluk Yaşayanlar	%3,3
Görmede Zorluk Yaşayanlar	%1,4
Duymada Zorluk Yaşayanlar	%1,1
Konuşmada Zorluk Yaşayanlar	%0,7
Yaşıtlarına Göre Öğrenmede/Basit Dört İşlem Yapmada/Hatırlamada Dikkatini Toplamada Zorluk Yaşayanlar	%2
Taşımada Tutmada Zorluk Yaşayanlar	%4,1

Bir kişinin birden fazla engeli olabilir.

Görmeye yardımcı araç kullananlardan bu araçları kullanmalarına rağmen görmekte çok zorlandığını belirtenler ve hiç göremediğini belirtenler görme sorunlu olanlar kapsamına dahil edilmiştir.

İşitmeye yardımcı araç kullananlara rağmen işitmede çok zorlandığını ve hiç duymadığını beyan edenleri kapsamaktadır.

3 ve üzeri yaştakileri kapsamaktadır.

SORU 2: Sağlık Bakanlığı ile koordineli olarak engelli vatandaşlarımızın hak, talep ve mağduriyetlerinin giderilmesine yönelik ne gibi çalışmalar yürütülmektedir? Bu konuda, 2013 yılı içerisinde ne gibi uygulamalar başlatılacaktır?

CEVAP 2: Bakanlığımız Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı ile işbirliği içerisinde, engellilerin çeşitli hak ve hizmetlerden yararlanmalarında pasaport niteliği taşıyan engelliler için sağlık kurulu raporu düzenlenmesi sürecinin iyileştirilmesi ve kalitesinin artırılması amacı ile bir dizi çalışma başlatmış bulunmaktadır. Engelliler İçin Sağlık Kurulu Raporuna ilişkin hususları düzenleyen mevzuatın, uygulamada karşılaşılan problemlerin giderilmesi ve daha etkin ve sağlıklı bir işleyişin sağlanabilmesi amaçlarını teminen, engelliliğe ilişkin değerlendirmelerin fonksiyon kaybı temelinde yapılabilmesine imkan sağlayacak şekilde revize edilmesini amaçlayan söz konusu çalışma, hak ve hizmetlerden yararlanmaya ilişkin kriterlerin revize edilmesini, engelliler için sağlık kurulu raporlarının elektronik ortamda oluşturulmasını ve rapora dayanarak işlem yapacak kurumların rapor bilgilerini elektronik ortamda izleyebilmesini de kapsamaktadır. Engelli çocukların izlenmesi ve değerlendirilmesi amacı ile engelliler için sağlık kurulu raporu ek

cetveline, çocuklara özel bir cetvel hazırlanması, böylece çocukların durumlarına uygun rehabilitasyon ve erken eğitim programlarından yararlanmalarının kolaylaştırılması ve engelliliğin etkilerinin en aza indirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, çalışma kapsamında ciddi hareket güçlüğü olan engellilerin rapor alma süreçlerinin kolaylaştırılması da hedeflenmektedir.

Bakanlığımız Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığınca yürütülmekte olan hastanelerin engelli kişiler için ulaşılabilir hale getirilmesinin sağlanmasına yönelik çalışmalara da katkı vermektedir. Bu kapsamda, hastane ortamının tüm engel grupları için erişilebilir hale getirilmesi için yapılması gereken düzenlemelerin tespitine ve uygulanmasına yönelik çalışmalara teknik destek verilmektedir.

Diğer taraftan, engellilerin kullandığı yardımcı araç gereç ve tıbbi malzemeler, ilaç ve muayene katılım payları, engellilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili engelli sivil toplum örgütleri, üniversiteler, üretici ve dağıtıcı firma yetkilileri, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının katılımı ile 2011 ve 2012 yılları içerisinde çalıştaylar düzenlenmiş olup, elde edilen sorun ve çözüm önerileri Sağlık Bakanlığı tarafından 23-24 Ocak 2013 tarihinde düzenlenen “Özürlülük ve Özürlülere Yönelik Sağlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi Eylem Planı Çalıştayı” kapsamında ele alınmıştır.

Bakanlığımız Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü engelliliğin önlenmesi, engellilere yönelik geliştirilmesi gereken sağlık hizmeti alanları, engellilere yönelik sağlık hizmetleri ile bakım hizmetlerinin entegrasyonu ve engellilerin sağlık sisteminden yararlanmaları esnasında zaman zaman karşılaştıkları erişebilirliğe ilişkin problemlerin çözümüne ilişkin süreçlere katkı vermeye devam edecektir.

SORU 3: Engelli vatandaşlarımızın karşılaşmış olduğu ayrımcılığın önlenmesi yönünde devletin milli politikası haline gelecek hamleleriniz nelerdir?

CEVAP 3: Engelliler politikasının tüm politika alanlarında gözetilmesi ve hak temelli bir yaklaşımla kurgulanması hali hazırda engellilik konusunda Bakanlığımızın temel bakış açısını oluşturmaktadır. Ulusal mevzuatımızda yer alan düzenlemeler engellilerin ayrımcılığa uğramaksızın tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmek ve insanlık onurlarına saygıyı güçlendirmek açısından büyük önem taşımaktadır.

2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile devletin, insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde engelli kişilerin ve engelliliğin her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirmekle yükümlü olduğu vurgulanmış ve engelli kişilere yönelik ayrımcılık yapılamayacağı ve ayrımcılıkla mücadelenin engelli kişilere yönelik politikanın esası olduğu ifade edilmiştir. Engellilere yönelik ayrımcılıkla mücadele politikası için ulusal mevzuatımız kapsamında önem arz eden diğer bir önemli düzenleme ise 5378 sayılı Kanunla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 122. maddesinde yapılan değişikliktir. Bu değişiklik ile söz konusu maddeye engellilik ifadesi eklenerek engelliliğe dayalı ayrımcılık suç sayılmıştır.

Bu düzenlemelerin ötesinde herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu Anayasanın 10. maddesinin güvencesi altındadır. Ayrıca Anayasaya 2010 yılında yapılan ekleme ile engellilerin haklarını kullanabilmeleri açısından fiili eşitliğin sağlanabilmesi için ihtiyaç duyulan ek tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmayaacağı anayasal düzeyde güvence altına alınmıştır.

Engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmek ve insanlık onurlarına saygıyı güçlendirmek amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından 2006 yılında kabul edilen Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin 28 Eylül 2009 tarihinde onaylanması ile ülkemizin ayrımcılıkla mücadele ana eksenindeki engelliler politikasına ilişkin iradesi daha güçlü bir şekilde ortaya konmuştur. Onay süreci devam etmekle birlikte aynı tarihte Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol'ün de ülkemiz tarafından imzalanmış olması da ayrımcılıkla mücadele konusunda ülkemizin kararlılığını ortaya koyan önemli bir diğer adım olmuştur.

Çalışmalarımızın tümünde tarafı olduğumuz Sözleşme rehber olma niteliği taşımaktadır. Sözleşmeye taraf olma süreci ile birlikte; ülkemiz engellilerin, engelliliğe dayalı herhangi bir ayrımcılığa uğramaksızın tüm insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmalarını teşvik etmek üzere çabalarını artırarak devam ettirmektedir. Bakanlığımız Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sözleşmenin 33. maddesi ile öngörülen odak kurum olarak bu süreçte Sözleşmenin uygulanmasının teşviki ve izlenmesi amacıyla farklı başlıklar altında çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda;

(Mülga) Özürlüler İdaresi Başkanlığınca 2009-2010 yıllarında İnsan Hakları Başkanlığı ortaklığında Türkiye'de engelliliğe dayalı ayrımcılıkla mücadele stratejilerinin belirlenmesine ve bilgiye dayalı politikalar belirlenmesine katkıda bulunmayı amaçlayan "Türkiye'de Özürlülüğe Dayalı Ayrımcılıkla Mücadele" başlıklı bir proje gerçekleştirilmiştir.

Sözleşmenin teşvik edilmesi için 2012 yılında "İnsan Hakları ve Özürlülük Bilgilendirme Seminerleri" başlıklı bir proje gerçekleştirilerek Yargı mensupları, yasama uzmanları, kamu yöneticileri ve STK'lar Sözleşme konusunda bilgilendirilmiştir.

BM Engelli Hakları Komitesi tarafından Sözleşmenin uygulanması konusunda rehberlik etmek üzere parlamenterlere yönelik olarak hazırlanan Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme ve Ek İhtiyari Protokol'üne ilişkin Parlamenterler El Kitabı'nın yayım hakkı alınmış, kitap Türkiye Belediyeler Birliği ve İnsan Hakları Ortak Platformu işbirliği ile yayımlanmıştır.

Sözleşme metni işitme engelliler ve zihinsel engelliler için uygun formatlarda hazırlanarak basılmıştır.

Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin Türkiye tarafından onaylanması ayrımcılıkla mücadeleye ilişkin mevzuatın geliştirilmesi açısından da önemli bir adım olmuştur. Sözleşmenin etkili bir biçimde uygulanması için mevzuat gözden geçirilmekte ve gerekli

düzenlemeler konusunda çalışmalar yürütülmektedir. Bakanlığımız bünyesinde yürütülen mevzuat çalışmaları kapsamında hazırlanan ve TBMM'ye sevk olunan "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile İş Kanununda ve Milli Eğitim Temel Kanununda yapılması öngörülen değişiklikler ile engellilikle ayrımcılıkla mücadele mevzuatının güçlendirilmesi, yine Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun Sözleşme paralelinde revize edilmesini amaçlayan tasarı ile de mevzuatta engelliliğe dayalı ayrımcılığın ve türlerinin ayrıntılı olarak tanımlanması ve bu suretle ayrımcılıkla mücadeleye katkı sağlanması amaçlanmıştır.

SORU 4: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile koordineli olarak yürüttüğünüz projeler nelerdir? Bu anlamda engelli vatandaşlarımızın elde etmiş olduğu haklar, bu hakların korunması ve işleyişi, istihdam, sağlık, sosyal güvence, prim günü ve malulen emeklilik durumu gibi konularda değişen yasalar ve gelişen ihtiyaçlar nispetinde ne gibi çalışmalar yürütülmektedir?

CEVAP 4: Bakanlığımız ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasından imzalanan protokol çerçevesinde engellilerin sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi ve istihdamlarının artırılmasına yönelik çalışmalara işbirliği içinde devam edilmektedir.

2011 yılında 6111 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemede engellilerin Devlet memurluğuna alınmalarına ilişkin sınavların kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılması yerine, ilk defa Devlet memuru olarak atanacaklar için merkezi sınav yapılması veya yaptırılması esası getirilmiştir. İlk defa 2012 yılı içinde gerçekleştirilen Engelli Memur Seçme Sınavı (EMSS), Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) arasında yapılan "Protokol" hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. 2012-2013 yıllarında 2012-2013 ÖMSS ve Kura ile toplam 11.171 engelli memur yerleştirmesi gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, işgücü piyasasında istihdamı güç zihinsel ve ruhsal engelliler için korumalı işyerlerinin kurulabilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) ve Bakanlığımız Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü işbirliğinde Korumalı İşyerleri Projesi yürütülmektedir. Proje ile engelli kişilerin haklarını savunan sosyal tarafların desteklenmesi, engelli istihdamının altyapısının geliştirilmesi, işgücü piyasasında normal şartlar altında çalışma imkanı kısıtlı olan ağır engelli kişilere istihdam ortamları oluşturulması amacıyla korumalı işyerlerinin kurulması ve yaygınlaştırılması, mesleki rehabilitasyon imkanı veren işletmelerin sayısının ve etkinliklerinin artırılması, engelli istihdamında artış sağlanması, engellilerin toplumsal hayatın her alanına aktif katılımının sağlanması, sosyal ortaklar ile İŞKUR ve Bakanlığımız arasındaki diyalogun geliştirilmesi hedeflenmektedir. Korumalı İşyerleri Projesi Teklif Çağrısı kapsamında, kaynak tahsis edilmesine karar verilen projelere kuruluş sermayesi olarak Ceza Paraları Fonundan karşılanmak üzere 150 bin Türk Lirasına kadar hibe verilecek, korumalı işyerinde çalışacak engelli işçilerin maaş giderleri de ilk bir yıl boyunca Ceza Paraları Fonundan karşılanacaktır.

Engelli istihdamının güçlendirilmesi amacı doğrultusunda yürütülen bir diğer çalışma da engelli bireylerin kendi işlerinin sahibi olmasını sağlamaya yönelik olarak KOSGEB ile işbirliği içinde yürütülen "Giriřimcilik Engel Tanımaz" projesidir. Giriřimci bir engelli profili oluşturulmasını amaçlayan proje 03 Aralık 2012 Dünya Engelliler Günü'nde kamuoyuna tanıtılmıştır. řu ana kadar proje kapsamında 500' aşkın engelliye eğitim verilmiştir. Eęitimin tamamlanmasının akabinde, engelli vatandaşlarımıza alanlarının önde gelen işadamları tarafından rehberlik yapılacak olup, proje faydalanıcıları KOSGEB'in 30 bin TL'ye kadar hibe ve 70 bin TL'ye kadar girişimcilik kredisi imkanlarından faydalanabilecektir.

Ayrıca Bakanlığımız engellilerin kullandığı yardımcı araç gereç, tıbbi malzeme, ortez ve protezlerle ilgili engellilerden gelen talep ve öneriler ile daha etkin bir hizmet sunumu için geliştirdiği önerilerini Sosyal Güvenlik Kurumu ile paylaşmaktadır.